

‘Wees niet bang voor politiek’

Reflectie

Decentralisatie en regionaal werken draaien vaak om het bij elkaar brengen van partijen. Daar is veel ervaring mee opgedaan in de ontwikkelingssamenwerking. Hier zijn lessen uit te leren zijn voor de Nederlandse situatie. Wees niet bang voor politiek, bijvoorbeeld.

Jim Woodhill, directeur van het Centre for Development Innovation (CDI), een interdisciplinaire en internationaal georiënteerde unit binnen Wageningen UR:

‘In de internationale samenwerking is ruim veertig jaar ervaring met participatie, het samenbrengen en betrekken van verschillende belanghebbenden in projecten. Denk aan de ontwikkeling van de zaaizaadsector in Ethiopië of de rondetafelbesprekingen over duurzame palmolie. Het CDI (voorheen IAC) organiseert al meer dan tien jaar internationale cursussen over multistakeholderprocessen. Uit die internationale ervaringen zijn lessen te trekken voor de Nederlandse praktijk. Dat bleek bijvoorbeeld toen professionals uit de Nigerdelta een cursus deden bij CDI. Een casestudie ging over de mogelijkheid om weilanden in Ameland te laten overstroomden bij hoogtij om zo natuur te ontwikkelen. De cursisten van CDI kwamen in Ameland dezelfde problemen en mogelijkheden tegen als in eigen land bij het organiseren van de samenwerking tussen verschillende partijen. Zo is een belangrijke les dat onderzoekers of beleidsmakers die de rol krijgen om mensen te verbinden, zich moeten realiseren dat dit andere vaardigheden van ze vraagt dan van een klassieke onderzoeker. De benodigde capaciteiten, zoals netwerkvaardigheden, worden vaak als vanzelfsprekend gezien. Maar heeft een facilitator geen netwerkvaardigheden, dan slaagt het project niet.

Ook moeten onderzoekers in dit soort processen niet bang zijn voor politiek en in staat zijn om politiek te denken, dus in termen van belangen van partijen. Daar ligt bij kennisinstellingen en onderzoekers nog wel eens een zwakte; onderzoekers zijn toch geneigd te denken dat ze politiek moeten overlaten aan anderen. Maar bij multistakeholderprocessen, het samenbrengen van partijen, is het wezenlijk om rekening te houden met de belangen van alle partijen, ook die van de facilitator of onderzoeker zelf. Dat geldt in het bijzonder als het gaat om decentralisering.

Bij regionale samenwerking is de vraag bij

Jim Woodhill: ‘Een wezenlijke vraag bij regionale samenwerking is bij wie het leiderschap komt te liggen.’

welke partij het leiderschap komt te liggen een wezenlijke vraag. Ook dat is een politieke kwestie die de facilitator niet uit de weg moet gaan. Een facilitator kan zelf een proces leiden en knopen doorhakken, maar dat kan ook een bedrijf of een lokale overheid zijn. Het kan makkelijk lijken om taken over te hevelen van de rijksoverheid naar de provincies, maar dat werkt alleen als regionale partijen dat aankunnen.

Andere aandachtspunten zijn de afstemming van de verschillende rollen van partijen in een proces, en de vraag of vertegenwoordigers van belangen, bijvoorbeeld bewoners of bedrijven, inderdaad de belangen vertegenwoordigen die ze zeggen te vertegenwoordigen.

Processen waarbij partijen met verschillende belangen moeten samenwerken zijn ingewikkeld en verlopen nooit gladjes. Mensen moeten ook bereid zijn te blijven leren van elkaar.

Maar problemen en conflicten horen erbij, en er is geen blauwdruk voor de samenwerking mogelijk.

Bij publiek-private samenwerking (PPS) zou over de rol van het bedrijfsleven vaak beter nagedacht moeten worden. Die rol kan heel groot zijn; uiteindelijk maakt het bedrijfsleven het verschil. Maar zaken van publiek belang, zoals duurzaamheid, kun je niet blindelings overhevelen naar het particuliere bedrijfsleven. Dat kan alleen als een bedrijf daar geld mee kan verdienen. Is er geen geld te verdienen, dan heeft het bedrijfsleven en andere prikkel nodig om dat publieke belang te gaan dienen. Voordat je een PPS opzet moet je er dus goed over nadenken wat er op het spel staat en wie wat gaat doen. En bedenk dat PPS'en zaken ingewikkelder maken en niet eenvoudiger. Al was het maar omdat mensen in het bedrijfsleven een andere taal spreken dan mensen bij de overheid.’